

Styre: Fakultetsstyret ved Det juridiske fakultet
Styresak: 22/23
Møtedato: 21.03.2023
Journalnummer: 2023/1803

ORIENTERINGSSAK: PH.D.-UTDANNINGSMELDING 2022

De årlige ph.d.-utdanningsmeldingene fra fakultetene danner et viktig grunnlag for kvalitetsarbeidet ved ph.d.-utdanningen ved UiB. Frist for innlevering er satt til 5. mai 2023. Ph.d.-utdanningsmeldingen vil bli behandlet i UiB sitt forskningsutvalg før endelig behandling i universitetsstyret.

Lokalt behandles meldingen av forskningsutvalget (FU) som er programstyre for ph.d.-programmet. Meldingen ble vedtatt i FU 7. mars, og saken går nå videre til fakultetsstyret til orientering.

Ph.d.-utdanningsmeldingen skal være på maksimalt fire sider, og omhandle følgende punkter:

- Oppfølging av foregående års ph.d.-utdanningsmelding og eventuelle tiltak som har blitt gjennomført.
- Opptak, gjennomføring, disputaser, underkjenninger, mindre omarbeiding og frafall – beskrivelse av situasjonen og eventuelle tiltak for å forbedre disse parameterne. Kommenter særlig dersom det forekommer endringer i noen av parameterne. Hvis gjennomføringen har vært svakere enn ønskelig, ber vi om at dette kommenteres.
- Kandidatenes bidrag til forskningen ved fakultetet. Forhold som kan omtales:
 - o Strategiske vurderinger som gjøres ved ansettelse og opptak av kandidater
 - o Hvordan kandidatene utfyller allerede eksisterende forskningsfelt
 - o Graden av nyskapende forskning
- Fakultetenes systematiske kvalitetsarbeid. Forhold som kan omtales:
 - o Oppfølging av fremdriftsrapporter
 - o Midtveiseevaluering
 - o Gjennomføring av medarbeider- eller oppfølgingsamtaler
 - o Opplæringsdelen:
 - Evaluering av rammene og emneporteføljen
 - Emneevalueringer
 - o Programevaluering:
 - Hvis det har blitt gjennomført en evaluering av ph.d.-programmet, omtal evalueringen og hva denne viste, inkludert en omtale av plan for oppfølging og eventuelle tiltak som er satt i gang.
 - Hvis ikke det har blitt gjennomført en evaluering, foreligger det en plan for når fakultetet skal gjennomføre en programevaluering?

- Veilederopplæring på fakultetet. Forhold som kan omtales:
 - o Hvilke tilbud har fakultetet til veilederopplæring ut over program for universitetspedagogikk, og foreligger det planer om videreutvikling av et slikt tilbud?
 - o Hvilke erfaringer har fakultetet med et eventuelt tilbud om veilederopplæring?

Nedenfor følger fakultetets ph.d.-utdanningsmelding for 2022:

Ph.d.-utdanningsmelding for 2022 for Det juridiske fakultet

Oppfølging av foregående års ph.d.-utdanningsmelding og eventuelle tiltak som har blitt gjennomført.

Tidligere ph.d.-utdanningsmeldinger har vist til at en mulig årsak til at en del ph.d.-kandidater går utover normert tid er at de kommer for sent i gang med en fokusert skriveprosess. I ph.d.-utdanningsmeldingen for 2021 ble det presentert konkrete tiltak for å forbedre dette. Disse tiltakene har vi videreført også i 2022. Det inkluderer:

- Bedre kvalitetssikring av prosjektene som tas opp på ph.d.-programmet
- bevisstgjøring av hvor viktig det er å komme tidlig i gang med tekstproduksjon på oppstartsamtalet til nye ph.d.-kandidater
- bevisstgjøring av hvor viktig det er å ha et gjennomarbeidet tekstmateriale klart før midtveisevalueringen på oppstartsamtalet til nye ph.d.-kandidater
- obligatoriske emner blir gjennomført innenfor et komprimert tidsrom på 1-2 uker, slik at kandidatene skal få tid og rom mellom kursene til å konsentrere seg om skrivearbeid

Opptak, gjennomføring, disputaser, underkjenninger, mindre omarbeiding og frafall

I 2022 ble 10 nye ph.d.-kandidater tatt opp på ph.d.-programmet. Ni av disse var ansatt som stipendiater ved fakultet. En kandidat er ansatt hos Statnet, og tar ph.d. som ekstern kandidat hos oss (på næringslivs-ph.d.-vilkår, men utenfor NFR sin ordning for dette).

Tre kandidater valgte å si opp stipendiatstillingen sin i 2022. To av disse var kandidater som startet i 2022, og som dermed sa opp stillingen sin i løpet av første år av ph.d.-perioden. Den tredje kandidaten som valgte å slutte var kommet noe lenger i ph.d.-løpet.

I ett tilfelle ble det inngått en avtale om frivillig avslutning, jf. forskrift for graden philosophia doctor (ph.d.) 29. november 2018 nr. 1869 ved Universitetet i Bergen § 5-5-1.

Vi hadde fire innleverte avhandlinger som alle fikk positiv innstilling fra vurderingskomiteen og resulterte i godkjent disputas.

Ved utgangen av 2022 var 44 kandidater registrert i ph.d.-programmet ved fakultetet. Seks av disse var eksterne ph.d.-kandidater, dvs. kandidater som ikke er ansatt på fakultetet. 31

av kandidatene var stipendiater. De resterende sju kandidatene på programmet var ph.d.-kandidater som er gått over normert tid, og dermed ikke lenger er ansatt som stipendiater ved fakultet. De får fortsatt være registrerte i ph.d.-programmet så lenge de jobber aktivt med avhandlingsarbeidet og har en reell plan om å fullføre. Å være registrert på ph.d.-programmet handler rent praktisk om å ha mulighet til å følge ph.d.-kurs/ aktiviteter, ha tilgang til bibliotekressurser ol. Det er verdt å merke seg at det ikke nødvendigvis betyr å ha tilgang til kontor og veiledning. Dette er ressurser som kandidaten må søke fakultetet om å få beholde etter utgangen av normert tidsperiode, og cellekontor kan av ressurshensyn ikke beholdes lenger enn 6 måneder etter at tilsetningsperioden er utløpt.

Kandidatenes bidrag til forskningen ved fakultetet.

- *Strategiske vurderinger som gjøres ved ansettelse og opptak av kandidater*

Forskerlinjen på masterstudiet i rettsvitenskap er et svært viktig rekrutteringstiltak for ph.d.-programmet ved fakultetet. Linjen er en pilot som har vært drevet siden 2017, med tilskudd fra Forskningsrådet. Studentene på forskerlinjen er tilknyttet en av forskergruppene ved fakultetet under arbeidet med masteroppgaven og får i løpet av studieåret godt innblikk i hva det vil si å arbeide selvstendig med et forskningsprosjekt. De deltar også på det årlige ph.d.-seminaret David Doublet-seminaret sammen med ph.d.-kandidatene ved fakultetet.

I løpet av det siste året på forskerlinjen inviteres studentene til informasjonsmøter med prodekan for forskning og ph.d.-koordinator der de får informasjon om muligheter og praktiske forhold knyttet til å gå videre til en ph.d.-stilling. Fakultetet har videreført ordningen med å tilby midlertidig ansettelse ved fakultetet i perioden mellom innlevering av masteroppgave og eventuell oppstart av ph.d.

Av de 38 kandidatene som gjennomførte forskerlinjen 2017-2022 har 13 senere blitt ansatt som stipendiat ved fakultet. Av de ni stipendiatene som begynte i 2022, kom fem kandidater direkte fra forskerlinjen ved fakultetet. Samtidig noterer vi oss at de to som valgte å avslutte stipendiatstillingen sin i løpet av det første året nettopp var i denne gruppen. Et fellestrekk ved disse kandidatene var at de ikke så noen mulighet eller ønsket å videreutvikle masterprosjektet til en ph.d.-avhandling, men valgte et helt nytt forskningstema for ph.d.-studiet. Vi ser altså at det kan være utfordrende å gå rett fra arbeidet med en stor masteroppgave på forskerlinjen til å begynne på et ph.d.-prosjekt. For kandidater som velger å videreutvikle masterprosjektet sitt til en ph.d.-avhandling fremstår derimot kombinasjonen av forskerlinje og ph.d.-program som ideell.

- *Hvordan kandidatene utfyller allerede eksisterende forskningsfelt*

Ph.d.-kandidatene ved fakultetet er integrerte medlemmer av forskergruppene ved fakultetet, og er dermed aktive medlemmer og bidragsyttere i forskningsmiljøet ved fakultetet.

- *Graden av nyskapende forskning*

Fakultetet legger vekt på nyskapende prosjekter ved opptak av nye ph.d.-kandidater. Ph.d.-programmet og aktiviteter som fks. det årlige David Doublet-seminaret har som mål å understøtte ambisiøs og nyskapende forskning, og mange av ph.d.-kandidatene våre jobber med aktuelle og viktige temaer knyttet til reguleringsutfordringer på områder som klima og energi.

Ved Det juridiske fakultet er det lang tradisjon for å skrive avhandlinger i form av monografi. Disse blir gjerne utgitt i bokform etter disputas og påfølgende bearbeidelse, og tilfører forskningsfeltet og fagmiljøet ny kunnskap. Monografien er anerkjent innenfor rettsvitenskapen for å gi en dyp og utfyllende forståelse av komplekse problemstillinger.

I de siste par årene har fakultetet også fått kandidater som skriver artikkelbaserte avhandlinger og den første midtveisevalueringen av et artikkelbasert prosjekt ble gjennomført høsten 2022 med godt resultat. Artikkelbaserte avhandlinger fører til at ph.d.-kandidater publiserer mer forskning underveis i ph.d.-løpet. I Cristin-oversikten for 2022 har kandidater på ph.d.-programmet registrert to vitenskapelige artikler, to kapitler i vitenskapelige antologier og tre poenggivende lovkommentarer. Dette er omtrent samme volum av publikasjoner som i 2021.

Fakultetenes systematiske kvalitetsarbeid.

- Oppfølging av fremdriftsrapporter

Fremdriftsrapportene ved fakultetet leses av prodekan for forskning og ph.d.-koordinator. Prodekan for forskning og ph.d.-koordinator diskuterer deretter rapportene, og legger en plan for oppfølging der det er behov for det. Hvilke tiltak som blir gjort tilpasses den enkeltes behov. Siden prodekanen for forskning har medarbeidersamtaler med alle stipendiatene, vil det som kommer frem i fremdriftsrapportene også kunne tas opp i medarbeidersamtalen.

- Midtveisevaluering

Ved fakultetet har alle ph.d.-kandidater en 4 timers midtveisevaluering når de er midt i ph.d.-løpet. Formålet med midtveisevalueringen er å sikre og heve kvaliteten av ph.d.-prosjektet, og at kandidaten får god fremdrift som står i forhold til gjenværende tid av ph.d.-perioden.

Fakultetet inviterer inn en ekstern kommentator for å evaluere et tekstmateriale som kandidaten sender inn i forkant av midtveisevalueringen. Dersom kandidaten skriver en monografi skal tekstmaterialet være på 25 000 – 40 000 ord. Ved en artikkelbasert avhandling, skal tekstbidraget bestå av en artikkel som er sendt til publisering, et artikkelutkast og en omarbeidet prosjektbeskrivelse på 15-20 sider som gir en revidert fremstilling av prosjektet som helhet.

Midtveisevalueringen er organisert som et lukket møte med stipendiat, veileder, evaluator og ph.d.-leder til stedes. Ordningen bidrar til fokus og dybdediskusjoner om prosjektets potensial, utvikling og utfordringer.

Midtveisevalueringen resulterer i en rapport med evaluering av prosjektets status, samt anbefalinger knyttet til strategiske veivalg og videre fremdrift. I tilfeller der kandidaten klart

ikke tilfredsstillende forventet progresjon eller står overfor store utfordringer knyttet til gjennomføring av prosjektet skal det lages en tidsavgrenset oppfølgingsplan.

Fakultetet gjennomførte ni midtveisevalueringer i 2022. Alle midtveisevalueringene viste tilfredsstillende progresjon, og ingen oppfølgingsplaner var nødvendig.

- Gjennomføring av medarbeider- eller oppfølgingsamtaler

Prodekan for forskning inviterer alle stipendiatene inn til medarbeidersamtale en gang i året. Med to unntak takket alle stipendiatene ja til en slik samtale i 2022.

- Opplæringsdelen:

Fakultetet gjennomfører i 2022 – 2023 en emneevaluering av alle våre seks ph.d. emner. Vi vil også evaluere ph.d.-programmet som helhet.

Evalueringen tar utgangspunkt i kullet som startet på ph.d.-programmet i 2022. I 2022 har de fire emnene som dette kullet har gjennomført blitt evaluert etter retningslinjene for emneevaluering slik de fremstår i kvalitetssystemet til UiB (https://www.uib.no/sites/w3.uib.no/files/attachments/retningslinjer_for_evaluering_av_emner.pdf) med rapport fra emneansvarlig og kandidatevaluering fra deltakerne på emnet.

De resterende to emnene for dette kullet vil bli evaluert på samme måte våren 2023.

Når alle seks emner har vært igjennom en slik emneevaluering, vil leder for ph.d.-programmet lage en rapport som evaluerer ph.d.-programmet som helhet (rammene og emneporteføljen), jf. Kvalitetssystemet til UiB (https://www.uib.no/sites/w3.uib.no/files/attachments/retningslinjer_for_evaluering_emneportefoljen_og_rammene_i_opplaeringsdelen.pdf).

En komplett evaluering av samtlige ph.d.-emner, rammer og emneportefølje vil deretter bli behandlet av Forskningsutvalget ved fakultetet som er programstyret for ph.d.-programmet.

Emneevaluering vil bli gjennomført hvert tredje år i overenstemmelse med kvalitetssystemet ved UiB. I de resterende årene vil emnene bli evaluert med en enklere egenvurdering. (https://www.uib.no/sites/w3.uib.no/files/attachments/retningslinjer_for_evaluering_av_emner.pdf)

Veilederopplæring på fakultetet.

Fakultetet har utarbeidet en skriftlig rutine for god veilederpraksis ved Det juridiske fakultet som alle veiledere mottar når de blir oppnevnt til veileder for en ph.d.-kandidat. Veileder blir inkludert i oppstartsamtalet med nye ph.d.-kandidater, og forholdet til veileder er et viktig tema på dette møtet (bla. forventningsavklaring mellom kandidat og veileder, typiske utfordringer osv.).

Fakultetet har også jevnlig samlinger for veiledere av ph.d.-kandidater. Hver samling har et tema til diskusjon. I 2022 hadde vi to samlinger der den første som ble gjennomført i vårsemesteret hadde temaet "Prosjektskissen, prosjektutvikling og veilederens rolle," mens den andre som ble gjennomført i høstsemesteret omhandlet temaet "Nye forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap og humaniora."

På denne bakgrunn framsettes følgende

forslag til vedtak:

Fakultetsstyret tar ph.d.-utdanningsmeldingen til orientering.

Karl Harald Søvig
dekan

Øystein L. Iversen
fakultetsdirektør

09.03.2023
Karoline Aksnes